

Minimální preventivní program k předcházení a řešení rizikového chování na základní škole Blovice při SŠ a ZŠ Oselce

Období, kdy se děti účastní školního vzdělávání, má významnou funkci v oblasti formování osobnosti dítěte a vše, co se v tomto období nepodaří, se jen velmi obtížně napравuje v období dospělosti.

Proto je primární prevence rizikového chování zaměřena především na výchovu ke zdravému životnímu stylu, oddálení a snížení rizik vyplývajících z patologických jevů, upevňování obecně uznávaných hodnot a postojů společenského života, posilování hodnoty vzdělání, zlepšení školní úspěšnosti a rozvoj sociálních kompetencí žáků.

Cílem výchovně vzdělávacího působení v oblasti rizikového chování je uvědomění si zodpovědnosti žáků za své vlastní chování a způsob života přiměřený jejich věku.

Naši základní školu navštěvují žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří přicházejí z rozličného sociokulturního prostředí.

1) Základní témata primární prevence:

- a) **prevence kyberšikany** – cílem je umět rozpoznat nebezpečí virtuálních drog a riziko zneužití při komunikaci přes PC, seznámit se se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, výherní automaty, sázení, reality show, předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog, zvýšit vědomí o rizicích a o možném zneužití osobních údajů dětí nebo dětí samotných při internetové komunikaci
- b) **prevence šikany** – cílem je posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy, posilovat oblast komunikace mezi žáky ve třídách, předcházet projevům rasismu a xenofobie, vyvracet předsudky, zajistit bezpečnost žáků o přestávkách, vytvořit v celé škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí, které omezuje vznik šikany
- c) **prevence záškoláctví** – posilovat hodnotu vzdělání, spolupracovat s jinými subjekty při kontrole dodržování povinné školní docházky (OSPOD, pediatři, policie)
- d) **prevence drogových závislostí, alkoholismu a kouření** – cílem je předcházet užívání, oddálit první kontakt s návykovými látkami – tabákovými výrobky, alkoholem, omamnými a psychotropními látkami
- e) **prevence kriminality a delikvence** – vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence, seznámit žáky s jejich právy, překládat vhodné vzory
- f) **podpora zdravého životního stylu** – podporovat správnou životosprávu, duševní hygienu, dodržování hygienických zásad a režimu dne, předcházet negativním vlivům médií a reklamy, zaměřit se na prevenci úrazů – při sportování, vést žáky i rozpoznání rizikového chování v dopravě, naučit žáky přivolat a poskytnout první pomoc
- g) **prevence rizikového chování v oblasti partnerského a rodinného života** – cílem je upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, láska, mateřství, podporovat zodpovědnost a zdravé sebevědomí žáků
- h) **prevence školní neúspěšnosti** – cílem je předcházet neprospívání či nehodnocení žáků na konci pololetí z některých předmětů, předcházet dlouhodobému neplnění

zadaných úkolů a rovněž předcházet chování, kterým by žák soustavně porušoval školní řád. Pro splnění těchto cílů pedagogové směrem k žákům kladou na dítě přiměřené nároky, dbají na jeho pravidelnou docházku do školy, důsledně kontrolují splnění zadaných úkolů, zdůrazňují žákovy pozitivní stránky, oceňují jeho jedinečnost, umožňují žákům vyslovovat vlastní názory, podporují aktivitu žáků, dají mu příležitost zažít úspěch, motivují žáky, rozebírají s ním jeho úspěchy, vyhýbají se negativnímu srovnávání, věnují pozornost rodinnému zázemí žáka. Pokud i přes výše uvedenou podporu žáků je přesto některý z nich ohrožen školní neúspěšností, třídní učitel kontaktuje rodiče, nabídne osobní jednání s jednotlivými vyučujícími, případně s výchovným poradcem, metodikem prevence rizikového chování. Kromě individuálních pohovorů je možné svolat jednání výchovné komise. O jednáních se vedou písemné záznamy, které vždy obsahují doporučení školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim.

- 2) Všichni zaměstnanci školy se aktivně seznamují s novými poznatky a materiály v dané oblasti. Důležité informace jsou zveřejněny na webových stránkách <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>, kde je umístěn mj. „**Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních - č.j. MSMT-21149/2016**“. Cílem metodického pokynu je pomoci porozumět školám a školským zařízením fenoménu šikany, možnostem, jak mu předcházet a jak na něj efektivně reagovat, pokud k jeho výskytu dojde. Dále jsou na uvedených stránkách metodická doporučení a pokyny k prevenci rizikového chování a vzniku rizikových situací v různých oblastech, strategie prevence rizikových projevů a další dokumenty týkající se rizikového chování i zdravého životního stylu dětí a mládeže. Pedagogové tyto dokumenty průběžně studují a využívají je ke zkvalitnění své práce.

Pedagogové mohou k prevenci a získávání potřebných informací využívat některé webové adresy, např. portál www.minimalizacesikany.cz, www.prevence-info.cz, www.sikana.org, www.linkabezpeci.cz (Sdružení linka bezpečí 116 111), www.ncbi.cz (Národní centrum bezpečnějšího internetu), www.e-bezpeci.cz (Portál E-Bezpečí), lze též využít webovou stránku ombudsmana zaměřenou na děti a náctileté <http://deti.ochrance.cz>.

Na tyto webové stránky mohou také učitelé, v případě zájmu a potřeby, upozornit zákonné zástupce žáků.

- 3) Pedagogové během výuky i během přestávek a též při všech akcích pořádaných školou dbají na dodržování všech ustanovení školního řádu. Případných projevů rizikového chování si budou všimnout i nepedagogičtí pracovníci. Každý takový projev je nutno neodkladně nahlásit třídnímu učiteli, výchovné poradkyni a vedení školy. Podmínky pro zajištění ochrany zdraví žáků a jejich ochrany před důsledky rizikového chování, projevy diskriminace a násilí jsou uvedeny ve školním řádu. Pedagogičtí pracovníci školy aktivně dodržují rozvrh dohledů a provádějí dohled nad žáky v určených prostorách, důsledně v těch prostorách, kde k rizikovému či nevhodnému chování již došlo nebo by k němu mohlo docházet (prostor šaten, WC).

- 4) Každý projev šikany či jiného závadového chování musí být taktně řešen při zachování důvěrnosti informací, a to ve spolupráci s vedením školy, výchovnou poradkyní, rodinou oběti a rodinou agresora.
Pro potrestání agresorů lze využít následující opatření: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížení známky z chování, převedení žáka do jiné třídy, doporučit rodičům obětí a agresorů návštěvy v ambulantním oddělení střediska výchovné péče pro děti a mládež (SVP). V mimořádných případech lze rodičům doporučit dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP. Dále je možno podat podnět a informace orgánu sociálně právní ochrany dítěte a v případě, že škola vyhodnotí konkrétní případ šikany jako závažný, vyrozumí Policii ČR. Oběti šikanování se doporučuje nabídnout psychoterapeutickou péči PPP nebo jiného poradenského pracoviště.
- 5) Objeví-li se problém s neomluvenou nepřítomností žáka ve vyučování, řídí se pedagog školním řádem a využije postupy doporučené pedagogickou radou, stejně tak při výskytu či podezření na závadové chování žáků jako je zneužití tabákových výrobků, alkoholu či jiných omamných látek, krádeže a vandalismus.
- 6) Pedagogičtí pracovníci ve škole i na internátu systematicky utvářejí a rozvíjejí u žáků klíčové kompetence v souladu se ŠVP, které přispívají k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech respektujících identitu a individualitu žáka. Jedná se především o kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální a kompetence občanské.
- 7) Ve škole je umístěna uzamykatelná schránka důvěry, která je pravidelně kontrolována. Ve škole jsou také vyvěšeny adresy internetových linek bezpečí a také telefonní čísla na bezplatné telefonní linky zaměřené na pomoc dětem, které se ocitnou v nepříznivé životní situaci. Všichni vyučující seznámí žáky s pravidly používání a možnostmi využití těchto linek.
Ve společných prostorách školy je umístěna informační nástěnka, na které žáci najdou různé letáky, informační materiály a další údaje související s tímto tématem. Žáci jsou rovněž informováni o potenciálních rizicích při užívání internetu a jsou poučeni o pravidlech k jeho bezpečnému užívání. Toto poučení provádí třídní učitelé a učitelé informatiky.
- 8) Důležitou úlohu v prevenci má řada vyučovaných předmětů, témata související s prevencí rizikového chování se objevují v prvouce, přírodopisu, přírodovědě, vlastivědě, občanské nauce, tělesné výchově, výchově ke zdraví a informatice.
- 9) Škola spolupracuje s osobami a organizacemi, které mohou být nápomocny při prevenci a řešení rizikového chování - Policie ČR, příslušné orgány sociálně právní ochrany dítěte podle trvalého bydliště žáků naší školy, Městská policie Blovice, Plzeňský kraj, dětský domov, pediatři, PPP Plzeň – jih, oblastní metodik primární prevence pro Plzeň-jih Mgr. Milan Žižka, SVP, DDÚ, Diakonie Západ v Merklíně, Záchraná služba Vlčice, studenti Pedagogické fakulty Plzeň s programem „Sportem proti drogám“, knihovna Blovice, Sbor dobrovolných hasičů Blovice, dopravní hřiště při ZŠ Blovice.

- 10) Prevenci rizikového chování podporuje škola v průběhu celého roku pořádáním různých kulturních akcí, sportovních soutěží a společných výletů. Všechny tyto aktivity vedou mimo jiné i ke zkvalitnění a posílení pozitivní komunikace mezi žáky různých tříd a odlišných věkových kategorií.
- 11) Nezbytnou součástí prevence a řešení případných nežádoucích jevů je spolupráce s rodiči žáků. Rodiče mohou navštívit třídního učitele svého dítěte po předchozí dohodě mimo dobu vyučování, škola může přizpůsobit čas schůzky možnostem pracujících či dojíždějících rodičů, iniciátorem společného setkání může být jak rodič, tak učitel.
- 12) Vedení školy, výchovný poradce a metodik prevence úzce prvotně spolupracují, objeví-li se podezření na některý typ rizikového chování, všichni učitelé a vychovatelé spolupracují s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence rizikového chování, studují dostupné materiály, aktivně se zajímají o problematiku v tomto oboru. Na společných schůzkách pedagogičtí pracovníci debatují o tématu a koordinují společné aktivity.
- 13) **Krizový plán a postup při výskytu všech typů rizikového chování:**
- Pracovník školy, který zjistí výskyt rizikového chování, okamžitě zabrání dalším projevům takového chování.
 - Okamžitě informuje o události vedení školy, výchovného poradce, metodika prevence a třídního učitele.
 - Pedagogičtí pracovníci společně zjistí a vyhodnotí pomocí individuálních rozhovorů událost, ke které došlo. Tyto rozhovory, zvláště v případě podezření na šikanu, probíhají vždy odděleně s obětí, odděleně s agresorem, odděleně se svědky. Pedagogové provedou písemný zápis z těchto pohovorů.
 - Pedagogové dle závažnosti a formy rizikového chování rozhodnou, zda budou událost řešit v rámci školy či zda oznámí událost příslušným orgánům – OSPOD, Policie ČR. Vždy jsou informováni zákonní zástupci všech zúčastněných žáků. Rodičům mohou být v případě potřeby nabídnuty kontakty na školská poradenská a jiná zařízení
 - Řešení rizikového chování na půdě školy probíhá v souladu se školním řádem, obvykle výchovnými rozhovory se žáky, svoláním výchovné komise, v závažnějších případech o případných výchovných opatřeních rozhodne pedagogická rada.
 - Třídní učitel informuje o události žáky třídy, ve které k události došlo a dále pracuje s celou třídou na zlepšení klimatu třídy, vede žáky ke vzájemnému respektu posilováním kompetencí komunikativních, sociálních a kompetencí k řešení problémů

Všechny činnosti uvedené v preventivním programu se uskutečňují a realizují díky podpoře vedení školy. Dobré klima školy je umocněno i nadstandardními vztahy mezi všemi zaměstnanci školy.

Mgr. Eva Vališová

Střední škola a Základní škola, Oselce
č. p. 1, 335 46 Oselce
IČO: 00077691, tel.: 371 595 168
Blovice 371 522 164, ZŠ 371 522 200

